

Riktlinjer

Riktlinjer för handläggning

Dokumentägare Omsorgsnämnden	Framtagen av Biståndshandläggare med utökat ansvar	Gäller för Myndighetsenheten
Beslutsdatum	Revideras senast	Diarienummer 2021/1168

Innehåll

1.	Inledning	4
1.1	Övergripande.....	4
1.2	Om särskilda bestämmelser utifrån socialtjänstlagen.....	4
1.3	Samverkan	5
1.4	Anhörigstöd	5
1.5	Barnperspektiv.....	6
1.6	Om föräldraansvaret.....	6
2.	Riktlinjer för handläggning utifrån socialtjänstlagen (SoL)	6
2.1	Individens behov i centrum	7
2.2	Skälig levnadsnivå inom Omsorgsförvaltningen	7
2.3	Förenklad biståndshandläggning	8
2.3.1	Trygghetslarm	8
2.3.2	Service i form av städ och tvätt	8
2.4	Hemvård.....	9
2.4.1	Service	9
2.4.2	Personlig omsorg	11
2.4.3	Matlagning	12
2.4.4	Aktivitet	13
2.4.5	Avlösning i bostaden	13
2.4.6	Handräckning vid egenvård	13
2.4.7	Personlig omsorg natt	13
2.4.8	Ledsagning	14
2.5	Övriga insatser	14
2.5.1	Dagverksamhet.....	15
2.5.2	Kontaktperson.....	15
2.6	Boende	15
2.6.1	Växelboende	15
2.6.2	Korttidsvistelse.....	16
2.6.3	Särskilt boende	17
2.7	Mottagningsteamet.....	17
3.	Om sociala respektive medicinska insatser	18
4.	Riktlinjer för handläggning utifrån lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	18
4.1	Uppdragsbeskrivning.....	18
4.2	Helhetsperspektiv	18
4.3	Goda levnadsvillkor	19
4.4	Barnperspektiv i handläggning	19
4.5	Specificering av insatser.....	19
4.6	Korttidsvistelse	20
4.6.1	Kolloverksamhet	20
4.7	Beslut om kontaktperson när den enskilde bor på LSS-boende.	21
4.8	Beslut om ledsagarservice när den enskilde bor på LSS-boende	21

4.9 Boende i familjehem eller boende med särskild service för barn och ungdomar	21
4.10 Personlig assistans till barn	22
4.11 Tillfällig utökning av personlig assistans.....	22
4.12 Egenvårdsintyg vid begäran om personlig assistans.....	23
4.13 Om ordinarie personlig assistent blir sjuk	23
4.15 Akuta ärenden	24
4.16 Försäkringskassan	24
5. Gemensamma riktlinjer för handläggning utifrån socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade	24
5.1 Personligt ombud.....	25
5.2 Boendestöd (SoL).....	25
6. Bilagor.....	25
6.1 Bilaga 1	25

1. Inledning

Detta dokument om riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade utgår från befintliga lagar, förordningar och vägledande domar vilka är överordnade dessa riktlinjer. I beskrivningen av handlägningsprocessen finns en presentation av särskilt viktiga lagar och förordningar för biståndshandläggarens arbete. Gällande rättspraxis är det i första hand domar från Högsta förvaltningsdomstolen som ska fungera som vägledning. Då sådana inte finns att tillgå får vägledning sökas från Kammarrättsdomstolar. Myndighetsenheten använder sig av en upphandlad rättsdatabas vid sökning av rättsfall och domar.

Riktlinjer för handläggning av ärenden inom Omsorgsförvaltningen har framtagits i syfte att skapa en samsyn i ärendehantering och därmed verka för likabehandlingsprincipen enligt Regeringsformen 1 kap 9 §. Riktlinjerna beskriver således generella ståndpunkter som Omsorgsnämnden i Landskrona stad har godkänt och som biståndshandläggare ska utgå från i handläggningen av ärenden. Det är dock alltid viktigt att ta hänsyn till varje ärendes unika omständigheter vid handläggning och beslut om insatser.

1.1 Övergripande

Alla verksamheter i Landskrona stad ska ha en tydlig förankring i stadens värdegrund BRA, som står för *Bemötande*, *Resultat* och *Ansvar*. *Bemötande* innebär att den yrkesverksamma ska ha ett respektfullt och professionellt bemötande, med en positiv inställning och med ett fokus på helheten av kommunen som verksamhet. *Resultat* står för att medarbetarna är mål- och resultatutriktade på att utveckla verksamheterna samt anammar ett effektivt resurstänkande. *Ansvar* innebär att tydligt ta ansvar för sitt arbete och att vara en god företrädare för Landskrona stad. Värdegrunden BRA syftar sammantaget till att Landskrona stad ska vara BRA att bo, verka i och besöka.

Som ett annat led i en kvalitetssäkring för medborgaren har Landskrona stads Omsorgsförvaltning även utformat värdighetsgarantier med utgångspunkt i äldreomsorgens nationella värdegrund (SOF 2012:3). Varje medarbetare ska verka för att dessa värdighetsgarantier är uppfyllda inom förvaltningen. I stort innebär värdighetsgarantierna en försäkran om att den enskilde ska känna välbefinnande och leva ett värdigt liv. Mer information om värdighetsgarantierna finns på [Landskrona stads hemsida](#).

Omsorgsnämnden har även en vision som ska genomsyra alla verksamheter och dess uppdrag: *Vi ser till varje människas behov och skapar förutsättningar för ett friskare och självständigare liv.*

1.2 Om särskilda bestämmelser utifrån socialtjänstlagen

Biståndshandläggarnas dagliga arbete inom Omsorgsförvaltningen ska ha en tydlig förankring i 5 kap 4§-8a§ SoL. Dessa bestämmelser ska ständigt beaktas

under handlägningsprocessen och i kontakt med den enskildes och dennes sociala nätverk.

1.3 Samverkan

Med utgångspunkt i Individens behov i centrum är det viktigt att biståndshandläggaren, men hänsyn till bestämmelserna i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), aktivt är öppen för att samverka med andra aktörer i individärenden. Detta bör ske så ofta och i så stor utsträckning som är lämpligt i det aktuella ärendet. Det innebär att biståndshandläggaren i varje ärende behöver bedöma hur behovet av samverkan ser ut. Exempel på aktörer som ofta blir berörda för samverkan med biståndshandläggaren är utförare av beslutade insatser, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, anhöriga, Anhörigcentrum, och/eller sjuksköterska, arbetsterapeut eller fysioterapeut (både inom och utanför kommunens regi).

Ett exempel på en samverkansform är upprättande av Samordnad Individuell Plan (2 kap 7§ SoL och 10§ LSS). Denna kan bli aktuell för de personer som sedan tidigare är aktuella för insats/-er eller om planen initieras via IT-systemet Mina Planer. Samverkan syftar till att få till stånd en helhetsbild över individuella behov, en tydlighet för den enskilde och för att tydligt uppmärksamma exempelvis anhörigas behov. En typ av samordnad individuell plan utifrån SoL är den som görs i samverkan med regionen inför utskrivning från sjukhus. Denna typ av ärende aktualiseras av slutenvården. Separat samverkansrutin finns gällande hantering av dessa ärenden som sker i IT-systemet Mina Planer.

1.4 Anhörigstöd

Enligt 5 kap. 10§ SoL ska biståndshandläggaren alltid ha ett anhörigperspektiv, vilket handlar om att uppmärksamma anhörigas behov av stöd då denne vårdar eller stödjer en närstående person med långvarig sjukdom, psykisk ohälsa eller ett funktionsnedsättningar. Om den enskilde ska anhöriga inkluderas i den enskildes ärende.

En anhörig är en person som ger stöd åt sin närstående och kan exempelvis vara en familjemedlem, släkting, vän eller granne. Den anhörige ska själv kunna välja i hur stor utsträckning denne ska ge insatser åt den enskilde (biståndshandläggaren ska dock beakta makars skyldigheter för det gemensamma hushållet enligt Äktenskapsbalken).

Landskrona stad ska erbjuda stöd till anhöriga som vill stödja, hjälpa eller vårda en närstående, vilket ska planeras gemensamt med den anhörige. Stödet ska utgå från en helhetssyn där både den närstående och den anhörigas trygghet och livskvalitet beaktas. Kontakten med anhöriga ska bygga på en respekt för deras kunskap om den närstående och för de behov som beskrivs.

Stödet till anhöriga kan vara antingen direkt eller indirekt. Direkt stöd innebär exempelvis att den anhöriga får stöd för sin egen del från personal på Anhörigcentrum. Indirekt stöd innebär att den anhöriga får avlösning genom att den närstående beviljas insatser till sig själv som exempelvis växelboende. Bistånd kan inte beviljas inte direkt till den anhörige om inte den anhöriga har

behov av insatsen utifrån att hen har ett behov som inte tillgodoses på annat sätt.

1.5 Barnperspektiv

Ett tydligt barnperspektiv ska beskrivas i alla ärenden där barnet antingen är anhörig eller själv är föremål för utredningen. Ibland är barn anhöriga i den bemärkelsen att deras föräldrar har en långvarig sjukdom, psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning och också är aktuella för stöd från Omsorgsförvaltningen. Barnets bästa ska alltid beaktas då biståndshandläggare kommer i kontakt med dessa. Detta genom att planeringen av stöd och insatser måste utgå från vilka konsekvenser planeringen får för barnet. Uppstår misstanke om att barnet är i behov av stöd och eller far illa ska detta anmälas till Individ- och familjeförvaltningen. När barn är aktuella för Omsorgsförvaltningens insatser ska behov av samverkan med övriga förvaltningar i Landskrona stad alltid övervägas.

1.6 Om föräldraansvaret

Enligt 6 kap. 1 och 2 § Föräldrabalken (FB) har barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Vårdnadshavaren ansvarar bland annat för att barnet får dessa behov tillgodosedda samt att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vårdnaden om ett barn består till dess att barnet fyller 18 år.

LSS-handläggare ansvarar för att hantera begäran om insatser enligt LSS för barn. Vid utredning enligt LSS som rör barn ska föräldraansvaret alltid beaktas.

Om biståndshandläggare utreder ett ärende enligt SoL där barnet som anhörig har en tydlig roll ska deras perspektiv samt föräldraansvaret beaktas. För insatser som avser praktisk hjälp åt föräldern kan det i insatser som beviljas utifrån Omsorgsförvaltningen även ingå praktisk hjälp till barnet i den utsträckning det krävs för att stötta föräldern att fullgöra sitt föräldraansvar. Det kan exempelvis handla om att hemvården även behöver tvätta kläder åt den enskildes barn. Om behov av psykologiskt eller pedagogiskt stöd i föräldrarollen uppmärksammas ska kontakt tas med Individ- och familjeförvaltningen. Omsorgsförvaltningen och Individ- och familjeförvaltningen behöver samarbeta i ärenden där det finns ett omsorgsbehov och behov av stöd i föräldrarollen. Förvaltningarna behöver fördela ansvaret genom samverkan. Omsorgsförvaltningen ska vidare samverka även med andra förvaltningar i Landskrona stad vid behov.

2. Riktlinjer för handläggning utifrån socialtjänstlagen (SoL)

För att tillgodose individuella behov som framgår av biståndshandläggarens utredning används insatskategorier. Insatskategorier innebär att biståndsbeslut inte skrivs detaljerat mer än i undantagsfall, då detta bedöms som nödvändigt.

2.1 Individens behov i centrum

Ett viktigt led i att säkerställa en rättssäker handläggning är att biståndshandläggaren alltid har en tydlig utgångspunkt från den enskildes behov då val av insatser görs. Handläggning sker därför enligt Socialstyrelsens framtagna arbetssätt IBIC (Individens behov i centrum). Arbetssättet innebär förutom ett behovsorienterat fokus även ett systematiskt och strukturerat arbetssätt. Handläggning och dokumentation sker därmed även i linje med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOFS 2011:9).

Då handläggningen sker med utgångspunkt i IBIC antas ett salutogent, hälsofrämjande och rehabiliterande förhållnings- och arbetssätt. Detta utifrån att biståndshandläggaren utgår från att stärka individens egen förmåga till självständighet så långt som möjligt.

2.2 Skälig levnadsnivå inom Omsorgsförvaltningen

Socialtjänstlagen är en ramlag, som innebär att varje kommun ska utforma insatserna för att tillförsäkra varje medborgare en skälig levnadsnivå. Vad skälig levnadsnivå innebär generellt sätt preciseras därför i dessa riktlinjer utifrån Landskrona stads tolkning av begreppet. I praktiken beaktar biståndshandläggaren den enskildes helhetssituation. En skälig levnadsnivå kan därför i det enskilda fallet skilja sig från dessa riktmärken. I praktiken kan detta innebära att den enskilde får beslut om en större eller mindre omfattning eller annan typ av utformning än vad som framgår av riktmärkena.

I bedömningen ska biståndshandläggaren utgå från nedan specificerade riktmärken som en generell utgångspunkt. Det innebär att det är dessa riktmärken som biståndshandläggaren ska förhålla sig till i bedömningen av bistånd såvida det inte föreligger några särskilda omständigheter för den enskilde som talar för ett annat behov.

- Aktivitet 6-8 timmar/ månad, maximalt 3 timmar per tillfälle
- Inköp en gång per vecka
- Ledsagning till och från fotvård/hårvård 1 gång varannan månad, normalfallet 40 min/ tillfälle
- Ledsagning till sjukvårdsinrättning utifrån behov
- Avlösning i hemmet maximalt upp till 15-20 timmar/månad
- Matlagning maximalt 3 gånger per vecka utifrån behov (under förutsättning att detta restriktiva bistånd beviljas)
- Kosthållning (värma upp/bereda måltider och inte tillaga från grunden)
- Renbäddning varannan vecka i samband med tvätt
- Städning en gång varannan vecka, varav två rum och kök ingår (samt toalett och hall)
- Tvätt en gång varannan vecka
- Kontaktperson 1-2 timmar vid 1-2 tillfällen per vecka

- Växelboende (beviljas antingen en vecka på boendet och tre veckor hemma, eller två veckor i rad på boendet och två veckor hemma).

I bedömningen av skälighet ska biståndshandläggaren ta hänsyn till om behovet av bistånd är kortvarigt eller långvarigt. Detta då bedömningen av vad som anses skäligt kan vara en annan om den enskilde bedöms vara i behov av en insats under en längre tid.

Beslut om att bevilja den enskilde bistånd utöver skälighetsnivån ska ske i samråd med enhetschef eller biståndshandläggare med utökat ansvar.

2.3 Förenklad biståndshandläggning

Enligt 4 kapitlet 2a § Socialtjänstlagen får nämnden erbjuda hemtjänstinsatser till äldre personer utan föregående behovsprövning. I Landskrona stad erbjuder vi insatserna trygghetslarm samt serviceinsatserna städ och tvätt utan föregående behovsprövning genom förenklad biståndshandläggning.

2.3.1 Trygghetslarm

Detta bistånd avser personburet trygghetslarm, ett tekniskt hjälpmedel, för att den enskilde ska känna ökad trygghet genom att lätt kunna få kontakt och hjälp vid behov av Omsorgsnämndens larmpatrull. Behovet av stöd för att känna trygghet är skäl nog för att beviljas trygghetslarm och förenklad biståndsbedömning tillämpas när brukare önskar trygghetslarm. Om den enskilde av olika skäl har svårigheter att hantera sitt trygghetslarm så kan det vara en anledning till att se över om den enskilde har behov av andra insatser för att tillgodose behovet av trygghet. Trygghetslarm är ingen hemvårdsinsats utan besöken utförs av trygghetslarmets larmpatrull vid påkallat behov.

2.3.2 Service i form av städ och tvätt

Personer som fyllt 73 år kan erhålla serviceinsatser i form av städ och tvätt genom förenklad biståndshandläggning. För makar eller sammanboende som delar hushåll räcker att den ena parten uppnått 73 års ålder. Den som har rätt till förenklad biståndshandläggning kan fritt utnyttja städ- samt tvättinsatser som utförs var 14:e dag. Med biståndet service i form av städ och tvätt avses de insatser som behövs för att tillgodose behov av skötsel av hemmet samt att tvätta och torka kläder och textilier.

Förenklad biståndshandläggning gäller enbart serviceinsatser i ordinärt boende.

Att städa

Städning av bostaden utförs varannan vecka och avser två rum och kök. Ytterligare ett rum kan ingå i städningen om ärendet avser ett par med skilda sovrum och båda är i behov av hjälp. Exempel på vad som kan ingå i städning är dammsugning, våttorkning av golv, damning/avtorkning, städning av hygienutrymme, undanplockning, diskning, att avlägsna avfall, att bädda/renbädda och vattna blommor.

Att tvätta och torika kläder och textilier

Insatsen utförs varannan vecka. Om den enskilde har valt kommunen som utförare utförs tvätt i tvätteriet. När den enskilde valt privat utförare utförs tvätten i den enskildes egna tvättmaskin eller tvättstuga. Tvätt avser de textilier som används i vardagen. I tvätten ingår även att vika och hänga in ren och torr tvätt, klädvård i form av strykning av enstaka plagg samt enklare lagning av kläder om det finns behov.

2.4 Hemvård

De bistånd inom hemvård som kan beviljas är Service, Personlig omsorg, Personlig omsorg natt, Aktivitet, Ledsagning, Avlösning i hemmet, Matlagning och Egenvård. I varje kategoriserad bistånd ingår flera olika hemvårdsinsatser. Nedan redogörs för vilka hemvårdsinsatser som ingår i det kategoriserade biståndet. Viktigt att tänka på då beslut om hemtjänst fattas är att det alltid måste vara tydligt för den enskilde om vilken hjälp hen ska få.

2.4.1 Service

Med biståndet service avses de insatser som behövs för att tillgodose behov av skötseln av hemmet samt hushållsnära sysslor.

Omfattar hemvårdsinsatser:

- Att städa
- Att tvätta och torika kläder och textilier
- Att skaffa varor och tjänster
- Att uträta ärenden
- Övriga serviceinsatser

Att städa

Städning av bostaden utförs normalt (enligt skälig levnadsnivå) varannan vecka och avser två rum och kök. Ytterligare ett rum kan ingå i städningen om ärendet avser ett par med skilda sovrum och båda är i behov av hjälp. Exempel på vad som kan ingå i städning är dammsugning, våttorkning av golv, damning/avtorkning, städning av hygienutrymme, undanplockning, diskning, att avlägsna avfall, att bädda/renbädda och vattna blommor. För makar/registrerade partners/sammanboende prövas om denne kan överta ansvaret för skötseln av bostaden. Vid särskilda hälso- och sjukvårdsskäl såsom kraftig synnedsettnig, astma eller inkontinens kan det finnas behov av mer frekvent eller omfattande städning än vad riktlinjerna för skälig levnadsnivå anger.

Att tvätta och torka kläder och textilier

Insatsen utförs varannan vecka. Tvätt utförs i tvättmaskin och avser de textilier som används i vardagen. I tvätten ingår även att vika och hänga in ren och torr tvätt, klädvård i form av strykning av enstaka plagg samt enklare lagning av kläder om det finns behov. Vid särskilda hälso- och sjukvårdsskäl såsom kraftig synnedläggelse, astma eller inkontinens kan det finnas behov av tvätt oftare än en gång varannan vecka.

Att skaffa varor och tjänster

Om den enskilde klarar att ta sig till affären ska insatsen utformas så att hen får medfölje dit. I annat fall är hemvården behjälplig med att beställa varor som levereras till hemmet. Hemvårdspersonalen utför alltså inte inköpen åt den enskilde. Normalt utförs insatsen en gång per vecka om inte särskilda skäl föreligger. Vid medfölje i samband med matinköp sker detta i närmaste livsmedelsbutik som tillhandahåller ett fullgott sortiment. I samband med inköp ska hemvårdspersonal kunna vara behjälplig med att planera och sammanställa inköpslista, kasta gammal mat samt ordna förvaring av inköpen i hemmet efter den enskildes behov. I inköp kan även ingå så kallade sällaninköp, så som exempelvis kläder, mikrovågsugn eller andra varor som krävs för att kunna tillgodose en skälig levnadsnivå i hemmet.

Att uträtta ärenden

Biståndet kan även innebära att få stöd av hemvårdspersonalen med att beställa färdiga rätter från restauranger/storkök som erbjuder hemkörning av mat. Hjälpen kan även innefatta att få stöd i att utföra andra ärenden så som apotek, bank- och postärenden. Att hjälpa den enskilde med att uträtta ärenden i sitt eget hem utförs i regel i samband med andra insatser.

Övriga serviceinsatser

Övriga serviceinsatser i bostaden kan avse exempelvis skötsel av hörapparat och andra hjälpmedel samt sophantering. Övriga serviceinsatser utförd i regel i samband med andra insatser. Sophantering innebär i regel att hemtjänsten är behjälplig att sortera och slänga den enskildes sopor i miljöhus/sopkärl. Att transportera bort sopor till renhållningsstation för sortering är ingenting som hemvården kan ombesörja.

Den enskilde ansvarar själv för att vid behov rulla ut sitt sopkärl till gatan för tömning. Landskrona -Svalövs Renhållnings AB erbjuder sina kunder konsultativt stöd i att finna lösning för de som inte har möjlighet att rulla ut sitt sopkärl själva. Om den enskilde inte kommer fram till en lösning har han möjlighet att framföra sina behov till avfallsansvarig nämnd (kommunstyrelsen) som i sin tur har att fatta beslut i enlighet med den lokala renhållningsordningen och avfallsförfattningarna.

Den enskilde ansvarar själv för att ta hand om sitt husdjur. När den enskildes hälsa sviktar och denne inte själv kan ta hand om sitt djur, ligger ansvaret på den enskilde att hitta en annan lösning. Bistånd beviljas inte för att ta hand om husdjuret. Personal kan endast vara behjälplig med att stötta den enskilde med att själv ta hand om djuret, exempelvis i form av påminnelser om mat och vatten eller att tömma kattlåda.

2.4.2 Personlig omsorg

Med personlig omsorg menas de insatser som behövs för att tillgodose de mest grundläggande och integritetsnära behoven. Bistånd för personlig omsorg beviljas för behov av hjälp för att exempelvis kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien samt att skapa trygghet. Insatserna i denna kategori avser hjälpinsatser under dagtid.

Omfattar hemvårdsinsatser:

- Att tvätta sig
- Att sköta toalettbehov
- Att sköta kroppsvård
- Att klä sig
- Att förflytta sig
- Kontaktbesök
- Tillsyn
- Att bereda måltider
- Att äta
- Att dricka

Att tvätta sig

Avser stödinsatser under dagtid eller vid dusch. Insatsen syftar till stöd att tvätta hela eller delar av kroppen och tillgodoses i brukarens bostad om det är möjligt.

Att sköta toalettbehov

Med toalettbesök avses stöd i samband med toalettbesök, helt eller delvis. Det kan även innefatta stöd med byte av inkontinenshjälpmedel. Alla delmoment som innefattas för att sköta toalettbehov ingår. I insatsen kan även ingå att tömma eller byta de olika typerna av kateterpåsarna som finns.

Att sköta kroppsvård

Med munhygien menas att utföraren ska kunna ge brukaren hjälp och stöd med munhygien, såsom tandborstning samt skötsel och hantering av tandproteser. Även exempelvis hudvård, hårvård och nagelvård ingår.

Att klä sig

Med klädsel avses att få på och av sig samt rätta till/justera kläder. Stöd med att klä sig kan även innebära behov av stöd med planering av sin klädsel, val av kläder och att uppmärksamma behov av att byta kläder.

Att förflytta sig

Med förflyttning avses stöd och hjälp med samtliga förflyttningar så som att ändra grundläggande kroppsställning, att bibehålla en kroppsställning, att förflytta sig själv, att lyfta och bära föremål, handens finmotoriska användning, att gå, att röra sig omkring på olika sätt, att röra sig omkring på olika platser samt att använda transporthjälpmedel.

Kontaktbesök

Med kontaktbesök avses att hemvårdspersonalen tittar till den enskilde som vid vissa tillfällen inte klarar sig på egen hand eller där det är lång tid mellan andra hjälpinsatser. Kontaktbesök kan syfta till att tillgodose stöd i den

enskildes känsla av trygghet. Biståndshandläggaren ska ha uteslutit att behovet inte går att tillgodose genom trygghetslarm.

Tillsyn

Med tillsyn avses att hemvårdspersonal tittar till den enskilde under dagen eller natten. Tillsyn kan syfta till att tillgodose stöd i den enskildes känsla av trygghet. Individuell prövning görs utifrån den enskildes tillsynsbehov.

Att bereda måltider

Insatsen avser stöd i alla aktuella delmoment som ingår i måltidsberedelse. Det kan handla om att planera, organisera, iordningsställa och servera mat och dryck samt att välja ut ätlig mat och dryck.

I hemtjänstinsatserna ingår inte att hämta ut mat till den enskilde från restauranger.

Att äta

Avser den hjälp eller det stöd den enskilde har behov av för att inta mat.

Att dricka

Stöd- och hjälpinsatser för att förse sig med dryck.

2.4.3 Matlagning

Biståndet innebär att hemvårdspersonal tillsammans med den enskilde lagar mat i den enskildes bostad. Detta avser sådana måltider som inte faller inom ramen för vad som kan beredas genom hemvårdsinsatsen ”Att bereda måltider”. Enhetschefen för hemvårdsgruppen bedömer i första hand om den enskildes önskemål om måltider förutsätter att biståndshandläggare beviljar detta bistånd.

Då den enskilde ansöker om att tillsammans med hemvårdspersonal laga mat behöver biståndshandläggaren fråga den enskilde om hur hen tänker sig att stödet/hjälpen ska utformas mer exakt samt vilken mat som den enskilde vill laga och hur. Därefter behöver biståndshandläggaren kontakta enhetschefen för hemvårdsgruppen för att kartlägga vilket bistånd som motsvarar den enskildes ansökan (Matlagning eller om det faller inom ramen för Att bereda måltider).

Biståndet Matlagning ska endast beviljas i de ärenden då möjligheterna att tillgodose den enskildes behov av stöd/hjälp i måltidssituationen utifrån hemvårdsinsatsen ”Att bereda måltider” har uttömts för att kunna tillgodose en skälig levnadsnivå. Biståndshandläggaren ska i sammanhanget beakta möjligheterna att tillhandahålla näringsrik kost genom hemvårdsinsatsen ”Att bereda måltider”. Biståndet kan bli aktuellt utifrån en helhetsbedömning där den enskilde har stora fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar och insatsen uppenbarligen skulle öka livskvaliteten. I bedömningen ska det tydligt framgå att den enskilde har behov av insatsen. Ett annat exempel är om den enskilde på grund av svår allergi har behov av insatsen och kosten inte kan köpas färdig.

I bedömningen ska biståndshandläggaren ha samråd med enhetschef på Myndighetsenheten eller biståndshandläggare med utökat ansvar.

2.4.4 Aktivitet

Insatsen innefattar det stöd som behövs för att engagera sig i någon form av fritidssysselsättning så som exempelvis utevistelse i form av promenad, stöd för att utföra annan fysisk aktivitet, följeslag till träffpunkt eller religiös/politisk inrättning, eller social samvaro i hemmet. Andra exempel kan vara att gå i butiker för nöjes skull, att fika, besöka bibliotek eller konsthall. Val av aktivitet utgår från den enskildes intressen.

Omfattar hemvårdsinsatser:

- Informella sociala relationer
- Samhällsgemenskap
- Rekreation och fritid
- Religion och andlighet
- Politiskt liv och medborgarskap

2.4.5 Avlösning i bostaden

Insatsen innebär att hemvårdspersonal avlöser en brukares anhörig så att denne kan ges möjlighet till vila eller egna aktiviteter utanför bostaden. Hemvårdspersonalen ska finnas hos den enskilde under tiden för avlösning för att ge det stöd den enskilde har behov av. Finns andra bistånd beviljade ska dessa samordnas till att verkställas under tiden för avlösning (detta kan exempelvis vara städning). För att biståndet ska beviljas krävs att den enskilde inte kan lämnas ensam vid något tillfälle. Möjligheten att tillgodose behovet genom trygghetslarm och/eller kontaktbesök ska uteslutas.

2.4.6 Handräckning vid egenvård

Om en legitimerad HSL-personal bedömer att den enskilde själv kan utföra en hälso- och sjukvårdsuppgift är denna enligt författningen om egenvård inte att betrakta som hälso- och sjukvård. Istället är det i dessa fall en fråga om egenvård.

Det är HSL-personal i förvaltningen eller läkare som bedömer om behov av egenvård finns. Biståndshandläggare fattar beslut om egenvård i verksamhetssystemet utifrån att en skriftlig bedömning om behov av detta inkommit från HSL-personal i förvaltningen. Ett annat godtagbart bedömningsunderlag är läkarintyg som den enskilde kan ha skickat in/lämnat in.

2.4.7 Personlig omsorg natt

Omfattar hemvårdsinsatser: I biståndet omfattas de insatser som ingår i Personlig omsorg men som behöver utföras under nattetid. Om biståndet avser tillsyn under natten kan detta även ske i form av att personal ser till den enskilde via en kamera.

Innan biståndet beviljas ska biståndshandläggaren ha uteslutit att den enskildes behov inte kan tillgodoses med hjälp av trygghetslarm. Exempelvis kan det handla om att den enskilde vid behov av exempelvis stöd i känsla av trygghet eller i samband med behov av toalettbesök använder ett trygghetslarm för att tillkalla hjälp vid behov.

En annan anledning till att bevilja insatsen är om personal vid trygghetslarmet påtalar ett behov av denna insats till biståndshandläggare utifrån att den enskilde regelbundet tillkallar hjälp via sitt trygghetslarm vid samma tidpunkt under natten.

2.4.8 Ledsagning

Biståndet omfattar sådana hemvårdsinsatser som syftar till att medfölja den enskilde till besök på sjukhus, vårdcentral, hos tandläkare, fotvård eller frisör. Hemvårdspersonalen möter då upp den enskilde i dennes bostad, medföljer till dit hen ska, är med under besöket och ledsagar därefter tillbaka den enskilde till bostaden. Biståndet syftar till att möjliggöra för den enskilde att uträtta nödvändiga ärenden för sig själv.

Ledsagning ges då den enskilde inte på annat sätt kan tillgodose sina behov, exempelvis genom att använda sig av kollektivtrafik, färdtjänst eller sjukresor. Sådana behov kan innefatta svår kognitiv svikt, kraftigt nedsatt syn eller stora omvårdnadsbehov som medför ett behov av stöd med förflyttningar och toalettbesök i samband med vistelse på en vårdinrättning. I bedömningen av behovet om ledsagning ska hänsyn tas till den enskildes möjlighet att från färdtjänst och sjukresor få medfölje mellan sitt hem och transportmedlet då sådant behov föreligger. Vidare ska hänsyn tas till att sjukhuspersonal kan vara behjälpliga med att föra minnesanteckningar då viss kognitiv svikt föreligger.

Det är möjligt för biståndshandläggaren att bevilja ledsagning med restriktioner. Detta kan exempelvis vara att biståndet endast avser läkarbesök där den enskilde behöver ta sig iväg till en annan ort. Det kan exempelvis vara så att den enskilde har behov av stöd i dessa sammanhang, men själv skulle klara att uträtta ett besök på sin vårdcentral som personen många gånger tidigare har besökt samt där personalen som arbetar är väl bekant.

Biståndet ledsagning kan även omfatta medfölje till och från större evenemang så som bröllop och begravning om ledsagningstiden dit är maximalt en timme. Ledsagning innefattar i detta fall inte att hemvårdspersonal stannar på bröllopet/begravningen utan endast stöd att komma dit och tillbaka.

2.5 Övriga insatser

Utifrån SoL finns utöver de kategoriserande hemvårdsinsatserna följande bistånd.

2.5.1 Dagverksamhet

För personer med demensdiagnos är dagverksamheten ett viktigt komplement till hemvården för att skapa struktur och social stimulans för den enskilde. På så sätt kan dagverksamheten bryta ensamhet och isolering samt även vara förebyggande genom att möjliggöra kvarboende i den enskildes ordinära boende. Dagverksamheten kan också hjälpa den enskilde att bibehålla psykiska och fysiska funktioner och färdigheter. För anhöriga som vårdar en närstående blir denna insats en form av avlastning.

För att den enskilde ska beviljas dagverksamhet ska en demensdiagnos vara fastställd. I de fall den enskilde ännu inte har fått en demensdiagnos men har en uppenbar minnesproblematik kan i vissa fall en plats beviljas i samråd med demenskonsult tillfälligt i avvaktan på diagnos. Ett krav är dock att demensutredning ska ha initierats. Den enskilde vistas på dagverksamhet mellan 1-5 dagar i veckan. Omfattningen beslutas som huvudregel mellan den enskilde och personalen på dagverksamheten.

2.5.2 Kontaktperson

Kontaktpersonens väsentligaste uppgift ska vara att fungera som ett personligt stöd och hjälpa den enskilde med personliga angelägenheter. Kontaktperson kan bli aktuell om den enskilde saknar närstående och socialt kontaktnät, inte själv har förmåga att ta kontakt med andra och att handläggaren har utrett att behovet inte kan tillgodoses med andra insatser. Syftet med insatsen är att bryta social isolering. Målet med insatsen är att stötta den enskilde till deltagande i samhällslivet och om det är möjligt, i största mån bidra till att den enskilde framöver ska bli självständig i detta avseende.

För att beviljas kontaktperson ska biståndshandläggaren först utesluta att behovet inte kan tillgodoses genom insatskategorin *Aktivitet*.

Kontaktperson är ett arvoderat uppdrag. Det är enhetschefen för det aktuella hemvårdsområdet som anställer kontaktperson när insatsen har beviljats.

2.6 Boende

I Landskrona stad finns tre olika former av boenden som kan beviljas enligt SoL på Omsorgsförvaltningen; växelboende, korttidsvistelse och särskilt boende.

2.6.1 Växelboende

Denna insats innebär att brukaren regelbundet i perioder bor på ett särskilt boende i avlösande syfte för en närstående. Den enskilde bor antingen en eller två veckor sammanhängande på växelboendet. Omfattningen beslutas av biståndshandläggare. Bedömningen om omfattningen ska utgå från behovet av varaktigheten i hur mycket den anhörige behöver avlösningen. Om den enskilde beviljas insatsen för första gången och det råder osäkerhet kring vilken omfattning som behövs, ska den lägre omfattningen väljas.

Behovet av insatsen utgår från den närståendes behov av avlösning. Biståndshandläggaren ska innan detta bistånd beviljas utesluta att behovet inte kan tillgodoses genom andra hemvårdsinsatser så som exempelvis insatsen Avlösning i hemmet. Växelboende kan bli aktuellt att bevilja om en närstående inte kan få sitt behov av avlösning tillgodosett genom regelbundna tider varje vecka för avlösning. Det kan vara i ärenden då den närstående i väldigt stor utsträckning behöver vara den enskilde till hands och ofta får sin nattsömn störd. Under tiden brukaren vistas på växelboendet ges stöd och hjälp till den enskilde från personal på boendet efter behov.

Om den enskilde har ett brådskande behov av att få stanna kvar på växelboendet eller komma till växelboendet från hemmet ska biståndshandläggare fatta beslut om korttidsvistelse. Blir det ett mönster att den enskilde återkommande ansöker om att stanna kvar på växelboendet eller komma dit från hemmet i avlösningssyfte så att frekvensen överstiger två veckor per månad, ska behovet av särskilt boende övervägas.

2.6.2 Korttidsvistelse

Korttidsvistelse avser en tillfällig vistelse på korttidsenhet. Syftet med insatsen är att utreda och vidta åtgärder för att den enskilde ska kunna återgå till sin bostad så fort som möjligt. Vistelse på korttidsboende beviljas enbart i de fall där behoven inte kan tillgodoses i det egna hemmet. Beslut om korttidsvistelse grundas på en individuell bedömning utifrån den enskildes behov. Vistelse på korttidsenhet beviljas tillfälligt och i regel i väntan på att förutsättningar finns för att återvända till ordinärt boende. En korttidsvistelse kan beviljas:

- Då den enskilde behöver mobiliseras till den grad att hemgång, exempelvis från sjukhus, med annat stöd och hjälp är möjlig (hemvård, hjälpmedel eller medicinsk utrustning).
- Då den enskilde inte längre kan tillgodoses en skälig levnadsnivå i hemmet med hemvårdsinsatser och där behovet av medicinsk behandling på vårdinrättning är utesluten.
- I utredande syfte för att kartlägga den enskildes kommande omvårdnadsbehov, om detta är nödvändigt.
- En tillfällig avlastning av sammanboende make/maka/sambo/partner.
- Omvårdnad och omsorg i livets slutskede.
- I väntan på plats på särskilt boende då det är utrett att det inte finns förutsättningar att få sitt behov tillgodosett i den egna bostaden i väntan på denna plats.

Tiden för korttidsvistelse som beviljas ska vara restriktiv för att minska risken för att den enskilde befinner sig en längre tid på korttidsboendet än vad det individuella behovet kräver. Beslutet ska inte vara längre tid än vad som är absolut nödvändigt, vilket i praktiken kan innebära att detta endast omfattar ett dygn. Uppföljning ska ske med täta intervaller. I bedömningen om behov av korttidsvistelse ska biståndshandläggaren även utesluta att behovet kan tillgodoses genom insatser från Mottagningsteamet (vid stort

omvårdnadsbehov) eller Specialteamet (i ärenden som berör kognitiv svikt eller psykisk ohälsa).

2.6.3 Särskilt boende

Särskilt boende avser en permanent plats på ett boende med heldygnsomsorg. Plats på särskilt boende kan beviljas då behovet av stöd och hjälp omfattar stora delar av dygnet och inte kan tillgodoses i den egna bostaden trots omfattande insatser. Möjligheterna till kvarboende ska vara uttömda. Behovet kan grundas i exempelvis ett omfattande omvårdnadsbehov eller att trygghet inte kan tillförsäkras på annat sätt trots omfattande stöd från hemvård och trygghetslarm. Biståndshandläggare ska inhämta adekvat och omfattande information om sökandens hela livssituation innan beslut fattas. Särskilt boende beviljas utifrån:

- En individuell bedömning av behovet av stöd och hjälp
- En helhetssyn på sökandens tillvaro
- En sammanvägning av sociala, medicinska, fysiska, psykiska och existentiella behov
- Möjlighet att få stöd och hjälp på annat vis är uttömt

Särskilda boenden omfattar tre inriktningar; en somatisk inriktning, en inriktning för personer med diagnostiserad demenssjukdom samt en för personer med diagnostiserad psykisk ohälsa som kräver särskilt stöd och är över 65 år.

2.6.3.1 Medflytt

Parboendegaranti innebär enligt 4 kap 1c§ SoL att människor som varaktigt har levt och bott tillsammans inte ska skiljas åt. För den enskilde ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna fortsätta att sammanbo med sin partner oavsett om partnern har behov av sådant boende eller ej. För mer information, se förvaltningsövergripande [riktlinje om medflytt till särskilt boende](#) som Omsorgsnämnden har antagit 2019-03-07.

2.7 Mottagningsteamet

Mottagningsteamet är en tvärprofessionell verksamhet inom Omsorgsförvaltningen där biståndshandläggare, sjuksköterska, undersköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast samverkar för att ge den bästa omvårdnaden i ett tvärprofessionellt team. Målgruppen är de personer som har ett stort förändrat omsorgsbehov där Mottagningsteamet tillsammans kartlägger den enskildes behov ur ett helhetsperspektiv.

För att bli fråga för insatser i Mottagningsteamet krävs ett beslut från biståndshandläggare. Biståndet heter Mottagningsteamet.

Genom att vara aktuell hos Mottagningsteamet får den enskilde hemvårds- och hemsjukvårdsinsatser från teamet under en begränsad tid samtidigt som Mottagningsteamet kartlägger vilka insatser den enskilde behöver inför en

övergång till den ordinarie hemvården i kommunen. När den enskilde är aktuell hos Mottagningsteamet så kan hjälpen justeras flexibelt utifrån den enskildes dagsform och över tid tills teamet funnit vilka insatser som är rätta. Biståndshandläggare fattar inte beslut om vilken nivå den enskilde ska ha utifrån omsorgsförvaltningens block- och nivåsystem (se förtydligande kring detta nedan).

Ett beslut på biståndet Mottagningsteamet avser i regel tre veckor. Därefter sker ett uppföljningsmöte i den ordinarie bostaden. Om den enskilde bedöms vara klar för en övergång till den ordinarie hemvården fattar biståndshandläggaren ett beslut på aktuella bistånd.

3. Om sociala respektive medicinska insatser

Sociala insatser beviljas av biståndshandläggare enligt SoL. Dessa insatser är av omsorgskaraktär och beviljas efter behovsbedömning utifrån att den enskilde ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

HSL-insatser kan aldrig beviljas av biståndshandläggare utan inom förvaltningen enbart av sjuksköterska eller rehabpersonal. HSL-insatser kan beviljas mot bakgrund av en läkarordination. Detta innebär att om exempelvis stödstrumpor finns ordinerat för en enskild från läkare, blir detta en HSL-insats och inte en SoL-insats. Har den enskilde däremot endast behov av hjälp med klädsel (däribland strumpor) blir istället SoL-insats aktuell.

4. Riktlinjer för handläggning utifrån lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

I detta kapitel beskrivs riktlinjer kring handläggning som är specifika för ärenden som handläggs enligt LSS.

4.1 Uppdragsbeskrivning

Biståndshandläggare som arbetar med LSS har i uppdrag att utreda, bedöma och fatta beslut om insatser enligt LSS samt vad gäller insatsen boendestöd enligt SoL. I uppdraget ingår även en uppföljningsskyldighet samt att vid behov hänvisa den enskilde till att ansöka om insatser enligt SoL.

Frågor som berör verkställandet av insatser; exempelvis hur, när eller av vem insatser ska verkställas hanteras av verkställigheten. Uppkommer frågor som är kopplade till utförandet av insatser ska den enskilde få hjälp att komma i kontakt med ansvarig utförare.

4.2 Helhetsperspektiv

Då biståndshandläggaren bedömer att den enskildes hela behov av stöd och hjälp inte kan tillgodoses genom insatser enligt LSS ska den enskilde alltid ges

information om möjligheten att ansöka om stöd utifrån socialtjänstlagen och hänvisas till rätt förvaltning.

4.3 Goda levnadsvillkor

Normaliseringsprincipen är i handläggning av ärenden enligt LSS viktig att förhålla sig till, vilket innebär att personer med funktionsnedsättningar ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor och med samma rättigheter och skyldigheter som andra. Goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättningar bör jämföras med villkoren för människor som inte är funktionsnedsatta och är i samma ålder med liknande förhållanden. Vägledning om vad som innefattas av goda levnadsvillkor finns att tillgå i nationell rättspraxis via Landskrona stads rättsdatabas.

4.4 Barnperspektiv i handläggning

I socialtjänstlagen finns ingen konkret beskrivning av vad ”barnets bästa” innebär, men i förarbetena presenteras två synsätt som beskriver hur detta kan beaktas. Det ena synsättet handlar om att den vuxne ser tillvaron med barnets ögon och ger barnet möjlighet att berätta om sin situation och sina åsikter. Det andra synsättet är att den vuxne handlar utifrån sin kunskap om barn.

För att säkerställa ett barnperspektiv i handläggningen ska barnet vara så delaktigt som möjligt i sin utredning, också utifrån vad som är lämpligt. Biståndshandläggaren ska genom observation eller samtal försöka säkerställa barnets egen vilja och behov. Om barnet inte varit delaktigt i sin utredning ska det framgå varför. Om barnet har svårt att förmedla sig på grund av sina funktionsnedsättningar ska om möjligt tolk anlitas.

4.5 Specificering av insatser

9 § 2p: Vid beviljande av personlig assistans utgår beräkningen från att behovet ser likadant ut under årets alla veckor för vuxna. För skolbarn tas antalet lov- och skoldagar i beaktan. Den enskilde får information om att det är möjligt att ansöka om tillfällig utökning vid tillfällen då behovet ser annorlunda ut, sjukdom eller semester. I beslutet specificeras beviljad genomsnittstid för ett dygn samt beviljad tid per månad beroende på om månaden har 28, 29, 30 eller 31 dagar. Gällande beslutets giltighetstid görs en avvägning i varje enskilt ärende. Om det inte finns särskilda skäl läggs beslutet vanligtvis på 2 år för vuxna och 1,5 år för barn. Omprövning påbörjas vanligtvis sex månader före beslutet löper ut.

9 § 3p: Vid beviljande av ledsagarservice specificeras antalet timmar som beviljas per månad. Beslutet läggs vanligtvis på 2 år för vuxna och 1 år för barn.

9 § 4p: Vid beviljande av kontaktperson specificeras inte antalet timmar utan beslutet läggs på 1 gång per vecka om det inte finns särskilda skäl för annat. Beslutet läggs vanligtvis på 2 år för vuxna och 1 år för barn.

9 § 5p: Vid beviljande av avlösarservice i hemmet specificeras antalet timmar som beviljas per vecka. Insatsen beviljas huvudsakligen för barn och beslutet läggs vanligtvis på 1 år.

9 § 6p: Vid beviljande av korttidsvistelse specificeras antalet dygn som beviljas per 4 veckor. Insatsen bör inte beviljas med mer än 14 dygn av denna tidsperiod då insatsen i så fall får ansetts ha övergått till bostad med särskild service. Beslutet läggs vanligtvis på 2 år för vuxna och 1 år för barn.

9 § 7p: Vid beviljande av insatsen korttidstillsyn läggs beslutet tillsvidare. Omfattningen av insatsen specificeras inte.

9 § 8p: Vid beviljande av bostad med särskild service för barn görs en avvägning i varje enskilt ärende gällande beslutets giltighetstid. Landskrona kommun har inget eget boende enligt 9 § 8p LSS. Biståndshandläggaren ansvarar för att hitta ett passande boende som matchar behoven.

9 § 9p: Vid beviljande av insatsen bostad med särskild service läggs beslutet tillsvidare, förutom vid startboende (se nedan).

9 § 10p: Vid beviljande av insatsen daglig verksamhet läggs beslutet tillsvidare. Omfattningen av insatsen specificeras inte.

4.6 Korttidsvistelse

Inom Omsorgsförvaltningen finns en korttidsenhet för vuxna samt två korttidsenheter för barn. Generellt inriktar sig Myggan på barn med utvecklingsstörning medan Drottningen huvudsakligen inriktar sig på barn med autism.

Den enskilde har möjlighet att ansöka om korttidsvistelse i form av lägervistelse. Omsorgsförvaltningen har som riktlinje att denna insats kan beviljas högst tre gånger per person med minst två års mellanrum. Vid ytterligare behov av tillfällig korttidsvistelse bedöms behovet kunna tillgodoses i kommunens egen regi.

4.6.1 Kolloverksamhet

Den enskildes eller en enskilds familjs önskemål och behov bör så långt möjligt vara avgörande vid val av utformningen av korttidsvistelsen, men också vissa lokala förhållanden bör kunna styra utformningen. Korttidsvistelsen bör kunna erbjudas både som en regelbunden insats och som en lösning vid akuta situationer. Den bör vara tillgänglig under såväl dagtid som under kvällar, nätter och helger.” (Ur prop. 1992/93:159)

- Insatsen ska alltid utgå från den enskildes behov
- Biståndshandläggaren ska se om kriterierna är uppfyllda gällande
 - anhörigas behov av avlastning
 - den enskildes behov av miljöombyte och rekreation

- båda kriterierna behöver inte vara uppfyllda samtidigt
- Landskrona stad beviljar extern kolloverksamhet om högst tre gånger per person med minst ett års mellanrum och ger avslag med hänvisning till korttidsvistelse i kommunens egen regi.

4.7 Beslut om kontaktperson när den enskilde bor på LSS-boende

För att ha rätt till insatsen kontaktperson måste den enskilde vara socialt isolerad. Huvudregel är att den enskilde ska vara socialt isolerad oavsett boendeform. Kontaktperson kan beviljas även till personer som bor på ett LSS-boende. Huvudregel är dock att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda inom ramen för boendet. Biståndshandläggare ska utreda behov av kontaktperson utifrån den enskildes sociala isolering oavsett var den enskilde bor. Fokus ska ligga på att utreda enskildes behov av social kontakt.

Vidare ska insatsen även tillgodose den enskildes behov av kulturella aktiviteter. I varje enskilt fall behövs dock en individuell bedömning göras.

4.8 Beslut om ledsagarservice när den enskilde bor på LSS-boende

Ledsagarservice har som syfte att ge den enskilde följeslag till sina aktiviteter. Denna service ska ingå i beslut om LSS-boende och därför är huvudregeln att ledsagarservice inte ska beviljas för de enskilda som har beslut om LSS-boende. En individuell prövning ska dock göras i varje enskilt fall.

4.9 Boende i familjehem eller boende med särskild service för barn och ungdomar

Denna insats kan bli aktuell först då det är uteslutet att behoven inte har kunnat tillgodoses genom andra LSS-insatser i det ordinära hemmet. Ett tydligt och mycket omfattande omvårdnadsbehov behöver som huvudregel finnas. Det är viktigt att biståndshandläggaren har en helhetssyn på situationen, vilket innebär att barnets bästa ska vara en tydlig utgångspunkt i val av insats/-er. Detta innebär att det är viktigt att bedöma vilka konsekvenser en beviljad insats kan få för ett barn.

Insatser från Individ- och familjeförvaltningen kan bli aktuella om familjen är i behov av stödinsatser utifrån sin familjesituation eller vid misstanke om att barnet far illa. Biståndshandläggaren ska initiera kontakt med IoF om sådant behov finns.

Utifrån barnets behov av att få möjlighet att leva som ett barn, enligt lagens intentioner, bör familjehem övervägas istället för bostad med särskild service. För mer information, se Socialstyrelsens ”Stöd till barn och unga med funktionshinder - Handbok för rättstillämpning vid handläggning och utförande av LSS-insatser”.

Familjehem innebär att barnet bor hos en annan familj än den egna, vilket både kan vara tillfälligt eller stadigvarande. Avgörande är bedömningen av vad som är barnets bästa. Familjehem kan även beviljas enligt SoL av Individ- och familjeförvaltningen. Skillnaden är att insatsen enligt SoL främst syftar till att kompensera för vårdnadshavarnas bristande ansvarsförmåga medan insatsen enligt LSS måste grunda sig i ett tydligt omfattande omvårdnadsbehov utifrån funktionsnedsättningen.

Om den enskilde flyttar till ett boende med särskild service utanför kommunen (extern aktör) behöver biståndshandläggaren enligt 17§ LSS informera kommunen där verksamheten ligger om detta.

Mer information om bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt LSS finns att läsa i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:6).

I ärenden där det finns behov av insatser enligt såväl LSS som SoL bör det finnas ett samarbete med Individ- och familjeförvaltningen.

4.10 Personlig assistans till barn

Det är viktigt att föräldraansvaret som tydliggörs i föräldrabalken beaktas i bedömning om ett barns rätt till personlig assistans. Biståndshandläggaren ska säkerställa att barnets hjälpbehov är utöver vad som anses vara normalt för andra barn som är i samma ålder. Vägledning kring det normala föräldraansvaret finns i Föräldrabalken (FB) 6:1 och 6:2, samt i 1995/96 SoU 15 s 18.

Vidare är det viktigt att beakta att hela familjesituationen påverkas då ett barn får personlig assistans. Insatsen ska anpassas efter familjens situation och föräldrarna ska ha en avgörande roll i planeringen över hur insatsen ska utformas. Insatsen innebär ofta en avlösning för övriga familjemedlemmar, vilket är viktigt att beakta om det är en närstående som har uppdraget som assistent.

4.11 Tillfällig utökning av personlig assistans

Om den enskilde ofta ansöker om utökning utifrån sitt beslut från Försäkringskassan, kan det finnas behov av att påtala behov av omprövning av insatsen i sin helhet till Försäkringskassan. Det är viktigt att se över vilka behov som beskrivs i utredningen om personlig assistans/assistansersättning och om det finns möjlighet att omfördela tiden som har beviljats.

I ärenden som gäller tillfällig utökning av personlig assistans gäller att kommunen har det yttersta ansvaret för att insatsen verkställs vid behov. I ansvaret ligger både att finansiera och verkställa. I avgörande från Kammarrätten i Göteborg 259-11 framgår även om kommunens skyldighet att utreda rätten till insatsen även om den enskilde är beviljad assistansersättning från Försäkringskassan. Utredningsskyldigheten gäller oavsett om det utökade behovet är tillfälligt eller varaktigt.

Om den enskilde både har ansökt om tillfällig utökning hos kommunen och Försäkringskassan, har kommunen ingen befogenhet att invänta Försäkringskassans bedömning utan ska påbörja sin utredning utan dröjsmål. Kommunen har ansvar för att den enskilde som omfattas av LSS är tillförsäkrad goda levnadsvillkor. Om en enskild ansöker om tillfällig utökning av assistans kan denna inte avslås med anledning av att behovet inte är tillfälligt, utan bestående.

Om kommunen och Försäkringskassan gör olika bedömningar av antal timmar och kommunen beräknar att den enskilde har behov av fler antal timmar än Försäkringskassan, ansvarar kommunen för mellanskillnaden av timmarna. Detta framgår i RÅ 2009:61.

4.12 Egenvårdsintyg vid begäran om personlig assistans

När en vuxen person begär insatsen personlig assistans och yrkar på tid för sjukvårdande insatser, ska biståndshandläggaren inhämta ett egenvårdsintyg. I egenvårdsintyget ska det framgå vilken insats det är, omfattningen samt om det är fråga om HSL-insats eller egenvård. Tid beviljas inte för HSL-insatser enligt 51 kap 5§ SFB. Är det istället fråga om egenvård kan tid beviljas för andra personliga behov i vissa fall. Det är endast en legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvård som gör bedömningen om en insats kan bli utförd som egenvård.

4.13 Om ordinarie personlig assistent blir sjuk

En kommun har en skyldighet att i samband med en assistents sjukdom bidra med ekonomiskt stöd för kostnader som finns och som inte täcks av schablonbeloppet. Detta framgår av en dom från dåvarande Regeringsrätten (mål nr 1225-03). I dom med målnummer 2781-2782-02 förtydligas att ersättningen ska täcka kostnader för vikarierande assistent, administrativa utgifter och de kostnader som uppkommit i samband med tillsättandet av vikarien. Enligt dom från Högsta förvaltningsdomstolen (målnummer 3959-3961-10) framgår att det inte är meningen att schablonbeloppet även ska innefatta sjuklönen för den assistent som är sjuk. Vidare framgår i dom från Kammarrätten (målnummer 1230-11) att ersättningen ska vara för de faktiska merkostnaderna och inte avse administrativa kostnader, då dessa ska täckas av schablonbeloppet. För mer information, se cirkulär 2006:39 "Kommunens ansvar vid sjukdom hos ordinarie personlig assistent" från Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Vid assistents sjukdom är det den enskilde som avgör om kommunen ska tillsätta en vikarie, eller om kommunen istället ska bidra med ekonomiskt stöd för att den enskilde själv eller dennes assistanssamordnare ska kunna ordna med vikarie.

För att kunna fatta beslut om ekonomiskt stöd i dessa ärenden krävs dels en ansökan från den enskilde om detta, samt underlag som styrker de merkostnader som har uppkommit. Särskild ansökningsblankett för dessa ärenden finns att fylla i. Denna finns att tillgå på stadens hemsida.

4.15 Akuta ärenden

Insatser enligt LSS beviljas inte för att avhjälpa en akut situation för den enskilde. Vid akuta ärenden som berör missförhållande för barn ska anmälan till Individ- och familjeförvaltningen (IoF) skickas. Vid akuta ärenden som berör vuxna hänvisas den enskilde till myndighetens SoL-handläggare om behovet är omsorgsinsatser. Är det fråga om ett akut behov utifrån exempelvis bostadslöshet, ekonomisk hjälp eller våld i nära relationer ska istället anmälan skickas till IoF, alternativt att den enskilde hänvisas till IoF.

Om den enskilde dock redan har fått ett gynnande beslut om korttidsvistelse eller boende enligt LSS kan det bli aktuellt att behöva verkställa insatsen omgående om den enskildes situation kräver det och det är förenligt med den enskildes bästa. Samverkan behöver ske med IoF i dessa ärenden för att gemensamt kartlägga vilka insatser som är bäst lämpade och när de kan verkställas. Det är inte självklart att en insats om korttidsvistelse eller boende enligt LSS kan verkställas med omedelbar verkan.

För att öka möjligheterna att tillgodose den enskildes behov av insatser på bästa sätt samt för att förebygga att den enskilde skulle fara illa, är det mycket viktigt att samverka med IoF och Omsorgsförvaltningen påbörjas så snart behovet uppdragas.

I Socialstyrelsens handbok om [stöd till barn och unga med funktionsnedsättning](#) framgår att det är viktigt att det finns personal som kan ge rätt stöd mot bakgrund av barnets funktionsnedsättning, vilket är viktigt att beakta i val av insats. I handboken [stöd till barn och unga med funktionsnedsättning](#) framgår vidare att HVB-hem till skillnad från ett LSS-boende är en insats som syftar till att omfatta en tillfällig period med möjlighet att återgå till hemmet.

4.16 Försäkringskassan

Enskilda som tillhör personkrets inom LSS har ofta stöd även från Försäkringskassan, varför det ofta blir aktuellt att samarbeta med dessa i enskilda ärenden. Exempel på stöd som kan erhållas av Försäkringskassan är utökat stöd från föräldraförsäkringen i form av 10 extra kontaktdagar årligen upp till och med 16 års ålder. Ett annat exempel är vårdbidrag som ska täcka merkostnader relaterat till funktionsnedsättningen. Gällande vårdbidraget kan insatsen personlig assistans aldrig nekas till följd av att ett vårdbidrag är beviljat. Istället kan det bli så att vårdbidraget behöver minskas om insatsen personlig assistans beviljas. Mer information finns på Försäkringskassans hemsida.

5. Gemensamma riktlinjer för handläggning utifrån socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

I detta avsnitt beskrivs riktlinjer som är relevanta både utifrån handläggning enligt SoL såväl som LSS.

5.1 Personligt ombud

Den enskilde som har en psykiatrisk funktionsnedsättning som bedöms vara långvarig och omfattande har möjlighet att söka stöd från [personligt ombud i Landskrona stad](#). De personliga ombuden har ett fristående uppdrag och kan på olika sätt stötta den enskilde, exempelvis vid kontakter med myndigheter eller för att ge ett medmänskligt stöd i vardagen.

5.2 Boendestöd (SoL)

Boendestöd är en insats som ska vara av rehabiliterande och/eller habiliterande karaktär. Boendestödjaren behöver ha särskild kunskap om den enskildes funktionsnedsättning och vilka behov denna medför. Boendestödjaren behöver arbeta pedagogiskt och motiverande för att stärka den enskilde till att vara så självständig som möjligt gällande att sköta både sin personliga omsorg och sitt hem. Vidare kan det efter behov ingå i boendestödjarens uppdrag att stötta den enskilde till social gemenskap och bryta isolering.

Boendestödet som insats utförs av en grupp personer. Uppdraget kan variera utifrån i hur stor utsträckning boendestödjaren praktiskt behöver utföra hjälp åt den enskilde eller endast motivera. Boendestödjaren ska endast utföra hjälp åt den enskilde då denne inte har förmåga att alls vara delaktig. Målet med insatserna som ges av boendestödjaren ska vara att den enskilde får en fungerande vardag och kunna vara så självständig som möjligt i sin dagliga livsföring. Om den enskilde är i behov av hjälp där detta mål inte är rimligt, kan det bli aktuellt att kombinera boendestöd med hemvård.

I beställningen om boendestöd behöver det vara tydligt vad uppdraget gäller. Därefter är det i utförarens genomförandeplan som detaljerad information om antal besök och tidsåtgång beskrivs.

6. Bilagor

I detta kapitel presenteras bilagor som komplement till ovanstående riktlinjer.

6.1 Bilaga 1

Informationsblad till Individ- och familjeförvaltningen

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.
Inom LSS finns tio insatser för särskilt stöd och särskild service som människor kan behöva utöver det som de kan få genom annan lagstiftning. LSS

är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som andra lagar ger.

Utredningsprocess

Begäran

Utredningsprocessen inleds då det inkommer en begäran från den enskilde, vårdnadshavare eller juridisk ombud. För att utredningsprocess ska kunna inledas krävs det att den enskilde samtycker till detta. Undantag är om den enskilde är under 15 år eller saknar förmåga att ta ställning på egen hand. I dessa fall kan vårdnadshavare eller legal företrädare lämna in en begäran i den enskildes ställe. Handlägningsprocessen är den samma oavsett vad begäran avser eller hur den enskildes aktuella situation ser ut när begäran inkommer. Detta då insatser enligt LSS inte är utformade för att tillgodose behov som uppstår akut.

Personkrets

Utredningsprocessen inleds alltid med en personkretsbedömning oavsett om den enskilde varit beviljad insatser enligt LSS tidigare. Det finns tre personkretsar med olika kriterier som ska vara uppfyllda för att man ska kunna få stöd enligt LSS.

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Under denna process är det inte ovanligt att den enskilde måste inkomma med kompletterande intyg från exempelvis läkare, psykolog eller arbetsterapeut. Det är den enskildes ansvar att inkomma med begärda handlingar då bevisbördan ligger på den enskilde.

Utredning

Om den enskilde bedöms tillhöra någon av de tre personkretsarna påbörjas utredning av behovet gällande den begärda insatsen. Utredningen utgår från de behov som uppstår på grund av den enskildes funktionshinder. Under denna process är det inte ovanligt att den enskilde får inkomma med ytterligare intyg. Behov utreds grundligt då insatserna ofta blir livslånga. Målet med insatserna är huvudsakligen att stötta och hjälpa den enskilde till att kunna leva som andra. Om det framkommer under utredningsprocessen att den enskilde har behov av stöd och hjälp som inte kan tillgodoses av de insatser som finns inom LSS så vägleds den enskilde till den instans som kan bistå med detta. Det finns inget handlingsutrymme att bevilja andra insatser än de som anges i 9 § LSS. Det är inte ovanligt att personer med funktionshinder har behov av kompletterande insatser som kan erbjudas genom andra lagrum som exempelvis familjestöd, hemtjänst eller boendestöd. Utredningar ska göras skyndsamt men det finns ingen lagstadgad tidsram.

Insatser

Följande insatser kan erbjudas inom ramen för LSS:

1 Rådgivning och annat personligt stöd

Landstinget ansvarar för denna insats och är således inget som kommunen tillgodoser.

2 Personlig assistans

Personlig assistans ska vara ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal assistenter till den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina *grundläggande behov* (hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av- och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för *andra personliga behov*.

Om den enskilde har behov av mer än 20 timmar för att tillgodose sina grundläggande behov är det Försäkringskassan som ansvarar för insatsen.

3 Ledsagarservice

Syftet med ledsagarservice är att hjälpa personer med omfattande funktionshinder att ha kontakt med andra och att delta i samhällslivet. Insatsen är knuten till aktiviteter utanför hemmet och insatsen ska göra det möjligt att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller kulturlivet.

4 Kontaktperson

Syftet med kontaktperson är att hjälpa personer med omfattande funktionshinder att bryta social isolering. Insatsen kan tillgodose behovet av en vän/medmänniska när anhörigkontakt saknas.

5 Avlösarservice i hemmet

Syftet med avlösarservice i hemmet är att föräldrar eller makar som lever tillsammans med någon som har stora funktionshinder ska få möjlighet att koppla av och kunna genomföra aktiviteter utanför hemmet.

6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

Syftet med korttidsvistelse utanför det egna hemmet är både att den funktionshindrade personen ska erbjudas miljöombyte och rekreation samt att anhöriga ska få avlösning i omvårdnadsarbetet.

7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Vid fortsatt behov av fritidsverksamhet efter vårterminen det år barnet fyller 13 år kan korttidstillsyn beviljas.

8 Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn eller ungdom

Insatsen kommer i fråga först då det är klarlagt att barnet/ungdomen inte kan bo kvar i föräldrahemmet trots olika stödinsatser. Utgångspunkten i arbetet med barn och ungdomar med svåra funktionshinder är att de så långt det är möjligt ska kunna växa upp med sina familjer.

9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad

Insatsen riktar sig till person med omfattande funktionshinder som behöver mycket stöd och hjälp med vardagsgöröml. I insatsen ingår omvårdnad samt fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Insatsen syftar till att tillgodose alla behov förutom sysselsättning.

10 Daglig verksamhet

Daglig verksamhet är en rättighet för personer som tillhör personkretsen 1 eller 2. De personer som tillhör personkrets 3 omfattas således inte av denna

insats. Insatsen kan beviljas till personer i yrkesverksam ålder som saknar arbete och inte utbildar sig.

Alla insatser bygger på frivillighet och syftar till att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor.

Verkställande

Vid bifall skickas en beställning till utförarna. Har insatser inte kunnat verkställas inom tre månader ska de rapporteras till IVO.